

SLUTRAPPORT

Under 2025 drev Leader Sörmlandskusten projektet ”Kreativa landsbygder Sörmlandskusten” med syfte att stärka och utveckla kultur och kreativa näringar på landsbygden i vårt område.

Vi arbetade i två projekt parallellt: ett samarbetsprojekt med Leader Södermanland, Region Sörmland och Hela Sverige ska leva Sörmland. Och ett projekt för att stötta mindre projektinsatser: ett så kallat paraplyprojekt.

I samarbetsprojektet betonades nätverkande och erfarenhetsutbyte mellan kulturaktörer och landsbygdsaktörer i hela Sörmland, och i paraplyprojektet kunde vi stötta faktiska projektinsatser för att stärka lokala kulturaktörer och landsbygdsutvecklingsinsatser. I paraplyprojektet beviljades stöd för elva delprojekt i Leader Sörmlandskusten, och tio delprojekt i Leader Södermanland.

Den här slutrapporten redogör Leader Sörmlandskusten för resultat och reflektioner av samarbetsprojektet. I arbetet med samarbetsprojektet har det ingått en analys av resultatet av paraplyprojektet, som Region Sörmland har utfört. Den bifogas, se bilaga 1.

Leader Södermanland genomförde ett likadant samarbetsprojekt och paraplyprojekt, men den här slutrapporten gäller alltså Leader Sörmlandskustens resultat och reflektioner. Leader Sörmlandskusten och Leader Södermanland hade en projektledare vardera för projekten, och projektledarna var också handläggare av ansökningar om stöd och utbetalning av delprojekten.

Projektet finansierades av EU, kommunerna som ingår i vårt Leader-område, staten, och medfinansiering från Region Sörmland både i form av arbetstid och medel.

SAMMANFATTANDE METODFÖRSLAG OCH REKOMMENDATIONER

När Leader framöver arbetar med en utvald målgrupp i ett särskilt projekt, vill vi ge några sammanfattande rekommendationer och förslag på upplägg och metod. Här sammanfattas de i en lista, och förklaras senare i löpandetext.

- **Samarbeta med rätt aktörer** för ökad spridning, kompetens och målgruppskänedom
- **Involvera samarbetspartnerna** aktivt i t.ex urval eller bedömning
- Skapa aktiviteter för att **främja erfarenhetsutbyte** mellan delprojekten
- Skapa aktiviteter för att **stärka goda relationer** mellan Leader-kontor och projektägare
- En **avgränsad genomförandeperiod** skapar mer effekt på kortare tid

PROJEKTETS RESULTAT OCH EFFEKTER

Projektet har stärkt samarbetet mellan samarbetsparterna: mellan Leader-områdena i Sörmland, Region Sörmland och Hela Sverige ska leva Sörmland. Projektet har också resulterat i en ökad kännedom om kulturella och kreativa aktörers villkor och den roll de kan spela för lokal utveckling. Projektet har stärkt nätverken kring kulturaktörer på landsbygden i vårt område, och resulterat i nya samarbeten.

Inom ramen för projektet genomförde vi tre nätverksträffar för kulturaktörer på landsbygderna och småorterna i Sörmland (inklusive våra kommuner i Stockholms län). På nätverksträffarna låg fokus på nätverkande, dela erfarenheter, och inspirera till nya sätt att arbeta med landsbygdsutveckling med kultur som verktyg. På nätverksträffarna kom ungefär mellan 40-95 personer och vi upplevde en bra blandning av aktörer från olika sektorer, sammanhang och olika delar av Sörmland.

Vi genomförde tre kunskapshöjande seminarier för delprojekten (och samarbetspartners) i paraplyprojektet. På seminarierna kom ungefär mellan 25-40 deltagare. Här låg fokus också på erfarenhetsutbyte, lokalt nätverkande och att stärka projektinsatserna genom projektresan. Då

Projektmedtagare på guidad tur i Stjärnholms skulpturpark under seminarium 2.
Foto: Matilda Markne

Nätverksträff 2 i Vrena. Foto: Rocco Gustafsson.

alla delprojekt låg i samma genomförandeperiod (alla delprojekt skulle starta och genomföras under 2025) fanns mycket att dela i form av inspiration och att ge varandra input, orosmoment kring projektaktiviteter och projektredovisning, kommunikation och marknadsföra sina projekt, och så vidare. Vi projektledare upplevde stor uppskattning från de projektdeltagare som varit med på seminarierna och att det gav utrymme att "våga" och att deltagarna inte var "ensamma i båten" utan en del av en större insats. Det upplever vi stärkte delprojektens syn på sina insatser och möjligen också hur de kommunicerades utåt.

LÄRDOMAR OCH REFLEKTIONER

Vi sammanfattar de viktigaste lärdomarna och reflektioner från projektet, och separerar lärdomar som rör Leader och vårt arbete samt reflektioner och effekter för projektdeltagare och projektägare.

Lärdomar för Leader-kontoret:

Parallella projekt stärkte varandra

Att genomföra ett samarbetsprojekt och att möjlighet att stötta delprojekt i ett paraplyprojekt parallellt upplevde vi som väldigt positivt och stärkande för hela insatsen. Projektupplägget gick hand i hand och projekten gav effekt på varandra. Att ha nätverksträffar och seminarier stärkte delprojekten, och delprojekten gav inspiration och "riktiga insatser" att dela erfarenheter ifrån under nätverksträffarna.

En förståelse för kultursektorn

Samarbetsprojektet gav Leader en snabb lärdom i arbetet med kulturaktörer och kulturaktörers villkor och betydelse i mindre orter och landsbygder. Region Sörmland bidrog med kompetens inom området, och i projektet samarbetade vi med Regionens kulturstrateg och kulturutvecklare. Det samarbetet möjliggjorde inte bara att vi fick tillgång till kontaktlistor och kunde sprida arbetet i bland annat Regionens nyhetsbrev, utan också att stödinsatserna kunde utvecklas för att passa målgruppen bättre. De kunskaperna kommer Leader kunna använda i arbetet framöver med införlivandet av vår utvecklingsstrategi, för att nå målgruppen kulturaktörer och kreativa företagare

och näringar i vårt område. Utan upplägget med ett samarbete, och att Regionen kunde bistå med arbetstid i projektet, hade vi inte fått den förståelsen.

Avgränsad genomförandeperiod

Att arbeta med en begränsad tidsperiod, som i detta fall under ett år, skapade fler fördelar. Dels var det enklare att nå ut med satsningen och att kommunicera den: insatsen var inget som pågick under hela programperioden utan ett år. Det var också lättare för våra samarbetspartners att arbeta med en begränsad tidsram: att kommunicera i sina nyhetsbrev och så vidare. Det möjliggjorde också att vi kunde genomföra en utlysning av medel: att ha ett begränsat fönster för ansökningar att komma in. Vi upplever att det fick genomslag. Under utlysningen i februari 2025 inkom totalt 36 ansökningar, varav 10+8 beviljades (10 i Leader Södermanland och 8 i Leader Sörmlandskusten). I en extra utlysning kom det in 3 ansökningar till varav 3 beviljades (Leader Sörmlandskusten).

Vår erfarenhet av att arbeta med Leader-projekt och i vår kontakt med Leader-områden i andra delar av Sverige är att detta är ovanligt i paraplyprojekt. Det "vanliga" inom paraplyprojekt som Leader-kontor arbetar med är att de finns tillgängliga att söka under delar eller hela programperioden, som ett verktyg i Leaders stöd. Det skapar heller inte det söktryck som vår utlysning gjorde. Vi tror att en anledning till att pengarna och medlen bokades upp så snabbt var just att vi hade en utlysning som gällde en begränsad tid, och att tiden för genomförande var knapp.

Gemensam utlysning

Under samarbetsprojektet la vi mycket tid på att anordna en gemensam utlysning av projektmedel mellan våra två Leader-områden. I utlysningen fanns gemensamma grundvillkor och ansökningskrav, och ansökningarna bedömdes av en arbetsgrupp från två Leader-kontor, Region Sörmland och Länsbildningsförbundet Sörmland. Det var en tidskrävande process både att ta fram urvalskriterier och sedan att bedöma dessa tillsammans, men det arbetet resulterade i en

*Projekttagare under seminarium två i Stjärnholm.
Foto: AStory*

Projekttagare på guidad tur under seminarium 1 i Hälleforsnäs. Foto: Matilda Markne

gedigen bedömning av delprojekten samt bidrog det till att stärka samarbetet mellan oss ingående organisationer. Att arbeta tillsammans i bedömning och inte "bara möten" (styrgruppsmöten, arbetsmöten, osv) skapar ett annat utrymme för reflektion och att dela erfarenheter, vilket höjer kompetensen. Det skapade en bra grund för vårt arbete tillsammans i samarbetsprojektet.

Goda relationer mellan Leader-kontor och projektägare

Projektets aktiviteter bidrog också till förutsättningar för goda relationer mellan projektägare och Leader-handläggare. Att Leader genom träffarna kunde paketera helheten och visa att vi ville "mer" än att "bara" bevilja projektmedel. Det upplever vi på Leader-kontoret skapade en förståelse när handläggningen drog ut på tiden eller upplevdes krånglig eller omständig. Känslan från projektägarna var att Leader-kontoret ville väl, och det skapade mjuka värden i form av tillit, förståelse och respekt. Om några av projektdeltagarna kommer ansöka om "större" Leader-projekt framöver tror jag att detta projekt bäddat för ett bra samarbete mellan Leader-kontoret/handläggning och projektägare. Vår uppfattning är att goda relationer och en förståelse för verksamheten och processen aldrig ligger en aldrig i fatet, utan kan ses som en investering för framtida ansökningar och för Leaders rykte.

Effekter för projektdeltagare och projektägare:

Starkare nätverk och nya samarbeten

En stor behållning var att deltagarna i delprojekten upplevde det som positivt att vara i samma "fas" som andra delprojekt, inte vara ensam i sitt delprojekt utan en del av flera insatser mot samma mål. Det erfarenhetsutbytet skapade många fördelar som vi ser det. Framför allt vill vi lyfta fram att många projektdeltagare fick nya kontakter och nätverk. Ett exempel vi vill lyfta fram är två projektägare som möttes i nätverket som projektet skapat, och det ledde till att de ska genomföra aktiviteter tillsammans under 2026 men också att en ideell förening kunde värva en projektdeltagare i sin styrelse. Det visar att samarbetsprojektet ledde

Digitalt uppstarts-möte med alla beviljade projekt.

Samtal mellan projektledare och projektägare under nätverksträff 2 i Vrena. Foto: Rocco Gustafsson

till både kortsiktiga effekter (som gemensamma aktiviteter) som långsiktiga (nytt engagemang i styrelse, organisatorisk utveckling).

Vi kunde dela kontaktlistor på seminarierna, eftersom vi hade fått okej vid anmälan att dela vissa uppgifter. Däremot saknade många projektdeltagare en slags ”kalender” eller ”karta” på de andra delprojekten. Eftersom många delprojekt genomförde aktiviteter på ett visst datum fanns ett intresse av att ta del av den ”helheten” för att kunna gå på varandras aktiviteter, och därigenom inspireras mer. Det kunde vi erbjuda i viss mån genom en lista på vår webbsida. Leader hade kunnat paketera det i ett annat format som gjorde det mer lättöverskådligt och tillgängligt – exempel i en enklare broschyr eller flyer. Det hade troligen möjliggjort mer utbyten. Det uteblev på grund av för lite tid för projektledaren.

Del av ett större sammanhang

Seminarierna och nätverksträffarna stärkte också delprojektens syn på sin insats: att vara del av någonting större och ett sammanhang för att skapa levande lokalsamhällen, utveckling och lokalt engagemang. Det upplever vi stärkte delprojektens syn på sina insatser och möjligen också hur de kommunicerades utåt.

ARBETET FRAMÅT FÖR ATT STÄRKA KREATIVA LANDSBYGDER

Projektet var en del av en särskild satsning under 2025 för att stärka kreativa och kulturella aktörer på landsbygder och småorter i vårt verksamhetsområde.

Vi ser att samarbetsprojektet möjliggjorde och skapade förutsättningar för att få mervärde och större effekt av insatserna i paraplyprojektet. Vi bedömer att vi uppfyllt projektets syfte att stärka kultur och kreativa näringar på landsbygden och mindre orter i vårt område, och att vi genom projektet utvecklat nya samarbetsstrukturer (arbetat både strategiskt och operativt tillsammans), och att vi stärkt och breddat våra nätverk inom kultursektorn i hela Sörmland (inklusive våra kommuner i Stockholms län).

Projektdeltagare under seminarium 1 i Hälleforsnäs.
Foto: Matilda Markne

Projektdeltagare i en workshop under seminarium 3 i Strängnäs. Foto: Matilda Markne

Vi upplever att många av de aktörer och projekt som vi kommit i kontakt med under året med ”Kreativa landsbygder” kan fortsätta stärkas genom Leader. Dels genom att aktörer fortsatt är del av våra nätverket för utveckling av våra landsbygder och småorter. Alla projektägare är med på våra sändlistor och nyhetsbrev, och blir därigenom uppdaterade om information från Leader och inbjudna till träffar vi anordnar. Dels ser vi att många kulturella och kreativa aktörer kan söka medel inom Leaders ordinarie verksamhet, framför allt inom insatsområdet ”meningsfull fritid, kultur och gemenskap” men också ”innovativt företagande i samverkan”. Genom dessa insatsområden kan aktörer ansöka om stöd för genomförandeprojekt.

Framöver pågår vårt fortlöpande arbete med att införliva vår strategi för åren 2023-2027, och i strategin har kulturella och kreativa näringar och aktörer en självklar roll för att fortsätta utveckla och stärka våra landsbygder och orter i Sörmlandskusten.

BILAGA 1

Resultat enkät – Region Sörmland

Tillsammans-skapad bild med tema ”Kreativa landsbygder”, från en workshop på seminarium 3 i Strängnäs.